Nr. 147 Sibiiu, Sâmbătă 17/29 Decemvre 1883. Anul XXXI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 47
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1884, cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedè în fruntea foaiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime sĕ fie scrise bine, ca sĕ se poată cetì.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvre 1883, a'şi înnoì din vreme abonamentul, pentru ca sĕ nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiin, în 17 Decembre 1883.

Prin moartea ministrului de honveḑi Gedeon Ráday, ministeriul Tisza a suferit însemnată perdere. Rĕmăşiţele pământesci ale reposatului s'au transportat la Budapesta şi Duminecă se va face înmormêntarea cu mare pompă.

Ca fiitor ministru de honveḑi se amintesce secretariul de stat în ministeriul de comunicaţiune, Gabriel Baross.

Aceasta este unica scire, care a conturbat perfecta linisce, în care au decurs sĕrbătorile.

Maiestatea Sa împĕratul a decorat pre ministrul de esterne Contele Kálnoky cu marea cruce a ordinului Sântul Stefan şi pre ministrul comun de finanţe Kállay cu crucea ordinului Leopoldin.

Mai sûnt a se face încă câteva restauraţiuni municipale, şi apoi vom putè constata resultatul alegerilor pretutindenea. Pre când scriem acestea, poate că se vor încăera oamenii în comitatul Huniadoarei. Din cele de până acuma — nu ni am prea zidit. De când cu scrintita idee de maghiarisarea tuturor naţionalităţilor toate merg pe dos în statul nostru şi constituţia devine în multe locuri numai ficţiune. Şi-au băgat oamenii în cap, că Ungaria nu poate fi, ceea ce este în realitate, şi că ea trebue sĕ fie, ceea ce nu poate fi. Pornind din o imposibilitate dovedită cu o viaţă de aproape 1000 ani, nime nu s'a mai întrebat că unde vom ajunge, ci am mers tot înainte.

Numai unei astfel de fantasii bolnave putem atribuì procedarea unor prefecţi cu ocasiunea alegerilor municipale.

Nu fără cuvênt s'a ḑis că presa este o mare putere. În adevĕr o presă cu minte şi inimă mult bine poate face, şi una rea mare stricăciuni poate aduce. Presa Ungariei, atât cea din oposiţie, cât şi cea guvernamentală a otrăvit întreagă opinia publică în ţeară şi atâta a predicat ura a contra tot ce nu este maghiar, încât nu e mirare, că am ajuns la stadiul de astăḑi a desvoltărei de lucruri.

Sub astfeliu de împregiurări de tot nenaturale s'a făcut noua organisare în administraţia statului. În cele mai multe casuri nu s'a considerat hărnicia funcţionarilor, ci cu totul alte momente au fost decisive la impunerea alegerilor. Rĕu a mers maşinăria până acuma, rĕu — ba poate mai rĕu — va merge ea în viitoriu, şi tare ne temem că asemenea maşinării nesănătoase nu vor produce nici o bucurie ideei de stat unguresc.

În dieta Croatiei lucruri ciudate s'au întêmplat în timpul din urmă. După cum scim deputatul Starcevici şi Pilepici fură eschişi din dietă pentru 8 ḑile. Ei însĕ înainte de eschidere s'au apărat bărbătesce, şi Starcevici fără cruţare a stigmatisat pre guvern şi dietă. Cumcă apărarea era sĕ fie aprigă, nu se mai îndoia nime. Toate ḑiarele se ocupă cu apărarea lui Starcevici şi Pilepici reproducênd *per estensum* incriminările radicalilor.

Ce a produs mai mare mirare în şedinţa Landtagului, n'a fost nici cum apărarea ambilor deputaţi, în privinţa cărora s'a presentat o propunere de escludere. Toţi se aşteptau din parte-le la tot ce îi mai rĕu şi, întru cât privesce pe dl Starcevici, nimeni nu s'a înşelat. În schimb a produs o mare sensaţiune faptul, că preşedintele a permis acestui din urmă sĕ arunce în faţa guvernului, a majorităţii, a celor mai înalţi demnitari ai ţĕrei nisce insulte ne mai pomenite, fără a îl întrerupe o singură dată măcar.

Ḑiarele clericale din Roma 'şi dau toată silinţa sĕ presenteze pe papa în coloarea cea vechiă, adecă inimic de moarte al Italiei. Lumea se îndoia în esactitatea ḑiarelor clericale. Vine însĕ Sânţia Sa Părintele Leo XIII şi la felicitările de anul nou, ce i le-a făcut colegiul cardinalilor, respunde printr'un discurs înfocat, în care aruncă foc şi văpae asupra capului inimicilor bisericesci. Violentul limbagiu al Papei chiar acum după visita principelui de coroană al Germaniei la acest anatemisat vrăşmaş al bisericei dă ansă ḑiariului „Neue freie Presse“ de Joia trecută a scrie, că invectivele aruncate asupră Italiei cad şi asupra Germaniei, mai ales după cele petrecute în timpul din urmă.

Invingerea francezilor în Ton-King a produs un fel de compromis între China şi Englitera, despre care eată ce cetim în „Românul:

„Kölnische Zeitung“ publică o relaţiune a corespondentului sĕu din Paris, primită de acesta din isvor sigur, în care se ḑice că marchisul Tseng, cu ocasiunea ultimei sale şederi în Londra, a încheat cu guvernul engles un tratat secret, ale cărui puncte mai principale sûnt acestea:

1. Englitera se îndatorează, că după ocuparea localităţii Sontay, sĕ ofere Franciei mijlocirea sa.

2. China declară, că cea din urmă concesiune a ei, este de a consimţì la împărţirea Tonchingului renunţând la suzeranitatea asupra Anamului, cu condiţiunea însĕ ca Bac-Ninhul sĕ rĕmână în ori-ce cas pe seama Chinei.

3. Englitera se îndatorează a-şi esecuta mijlocirea în acest sens şi a susţine din resputeri sus citatele condiţiuni faţă cu Francia.

4. Dacă, prin mijlocirea Engliterei, se va ajunge la un tratat sau la un aragiament în conformitate cu dorinţele chinese, China se îndatorează că, după şese luni dela semnarea tratatului, sĕ cedeze Engliterei insula Hainau.

Bulgaria e ţeara cea mai fericită din lume. Dacă n'are putere sĕ se elibereze ea singură de sub jugul turcesc, vine Russia, şi o elibereză. Are lipsă de constituţie, şi aceasta i-o face drăguţul de protector, are lipsă de ministri, numai într'un picior sĕ învêrte, şi capĕtă câţi vrea. Cetim în ḑiarele de eri, că principele Cantacuzen, general-maior în armata rusească e pre drum spre Bulgaria spre a fi ministru de rĕsboiu.

Împĕratul Rusiei se ḑice, că sufere greu în urma ranei primite în 10 a lunei curente.

În ḑilele din urmă se scria despre unele reforme în Rusia. Cumcă idea unei reforme, fie reforma — cât de moderată ar fi — nu află pământ roditoriu în cercurile domnitoare din Rusia, e faptă veche. Aşa şi cea de acum.

Atenţiunea generală este atrasă într'un chip estraordinar de două curente contrarii, care predomnesc acum prin cercurile conducĕtoare. Din isvor bine informat se asigură în modul cel mai positiv, că recunoascerea ce a pătruns prin locurile superioare despre trebuinţa de a introduce oarecare reforme, a sdruncinat serios echilibrul păstrat până acum. Desminţirea dată sgomotelor, că se plănuesc reforme, caracteriseasă tocmai posiţiunea persoanelor conducĕtoare, care nici nu voesc sĕ audă vorbindu-se despre o renunţare la *statul quo*, pentru ca nu cum va, dacă lucrurile se vor desvolta într'un chip normal, pe nebăgate de seamă, sĕ piardă puterea din mâni, mai ales că chiar unitatea din lagărul lor lasă mult de dorit. Această situaţiune, care nu e nici cum lămurită, merită foarte mult sĕ atragă atenţiunea străinătăţii.

FOIŢA.

Disertaţiune

despre necesitatea promovărei şi protecţionării meseriilor între români.

(Urmare).

Anul 1848 a fost şi pentru românii din Transilvania anul redeşteptărei şi reînvierii lor naţionale. Cu această ocasiune au rupt lanţurile servituţii; au delăturat legile asupritoare şi au pretins a li se recunoasce şi lor drepturi egale cu ale celorlalţi conlocuitori.

Anul 1848 formează prin urmare în viaţa poporului începutul unei epoce nouĕ şi dela acest an putem şi noi începe istoria progreselor, ce le au realisat românii în ori-ce direcţie.

Nu putem nega, că progresul realisat în multe direcţii de atunci şi până în ḑiua de astăḑi ne pune în mirare, am fi însĕ orbiţi, când nu am constata de altă parte, că am negles multe şi că multe din cele întrelăsate trebuesc rĕparate cu toată energia. Situaţiunea creată în anul 1848 ne a aflat, cum nu se putea a fi altfel, cu totului tot nepreparaţi. Ajunşi de odată domni în pământurile străbune, aveam necesitate de scoli, învĕţători de bărbaţi inteligenţi, cari sĕ ne fie conducĕtori. Câte greutăţi am întimpinat, până ne a succes o mică pleiadă (trupă) de aceşti bărbaţi, sciţi domnia voastră şi nu trebue sĕ mai perd timp şi vorbe. Totul trebuia făcut din nou pe terenul cultural, economic, industrial. Şi nu este de mirat, dacă faţă de o astfeliu de lucrare colosală multe au remas neîndeplinite. Mai multe s'au făcut pe terenul cultural creându-se scoale pentru cultura poporului şi căutând prin formarea de Asociaţiuni de a lăţi cultura în poporul român.

Pentru starea economică nu ne-am îngrijit cu atâta căldură, şi de aceasta se constată multe neajunsuri, care trebuesc cât de grabnic delăturate.

Pământurile, ce aparţin proprietarilor români le vedem şi astăḑi cultivate într'un mod satisfăcĕtoriu, grădinile le vedem şi astăḑi în majoritatea lor paraginite şi nu observăm cultivarea verdeţilor, poamelor şi florilor. Economia de vite este încă într'un stadiu (vechiu) primitiv, ba pot ḑice mai decăḑută ca mai nainte, căci rasa devine tot mai slabă şi numĕrul vitelor tot mai scăḑut.

Despre esploatarea pădurilor nu mai amintesc, căci scim marea ticăloşie, ce domnesce în privinţa aceasta; cele mai multe comune române din Ardeal se află în procese urbariali, eară unde pădurile se află în posesiunea comunelor, esploatarea (tăierea) lor este cât se poate de imprudentă.

Prea puţini Români sûnt aplicaţi la meserii şi aceştia numai în timpul cel mai nou. Despre clas'a mijlocie încă nici nu poate fi vorba. Causele sûnt de diferită natură. Mai nainte aşa numitele ţehuri formau un obstacol, o pedecă puternică pentru îmbrăţişarea meseriilor de români. Măestrii străini priveau meseria lor, ca un fel de privilegiu, ce nu

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Două adevĕruri

privitoare la pomologia scoalei capitale rom. gr. or. din S. Sebeş.

S. Sebeş în 25 Decemvre 1883.

I. Am înţeles, că dl Piso Ioan, directorul poliţiei în S. Sebeş, în adunarea generală a comitatului Sibiiu, ţinută în 7 Decemvre a. c. ar fi ḑis în tonul dsale cunoscut, că în grădina de pomărit a scoalei cap. rom. gr. or. din S.Sebeş, ar fi singur numai un cotor uscat.

Dacă în adevĕr aşa s'a esprimat, atunci prin aceasta s'a calumniat atât scoala respectivă, cât şi autorităţile ei, împreună şi subscrisul. Şi 'mi ţin de datorinţă, faţă cu vaḑa scoalei, faţă cu autorităţile ei şi faţă cu mine însumi ca pomolog al acelei scoale de 6 ani, adecă dela întemeiarea ei, a arăta starea presentă a grădinei de pomărit dela scoala română.

În grădina de pomărit a scoalei cap. rom. gr. or. gin S. Sebeş, se află de present — afară de unele scoase şi date — 438 ḑi: patru sute treiḑeci şi opt ultoaie, de meri, peri, pruni, apricoase ş. a. din cele mai nobile soiuri ultoite parte de subscrisul, parte de elevi şi la 4000 — ḑi: patru mii — pomişori de cei neultoiţi de 1—4 ani. Şi dacă nu ar fi locul prea mic, 200°□ numai, sigur ar sta încă şi mai bine.

Grădina respectivă e deschisă ori cui şi ori cine se poate convinge despre acest adevĕr.

Acum că ce epitet merită dl Piso, faţă cu mărturisirea sa, îl las sĕ i-l dea On. cetitoriu.

Eu unul sûnt sigur, că când a esprimat acelea a cugetat, că nu vor ajunge şi la urechile mele. Altcum nu-mi pot esplica denaturarea.

II. Onoratul comitet permanent al comitatului Sibiiu, faţă cu recursul comitetului par. gr. or, din S. Sebeş, privitoriu la cestiunea pomologiei scoalei sale, — a cărei istoric e descris în corespondenţa din „Teleg. Rom.“ Nr. 138, a motivat respingerea aceluia pe aceea că: scoala de pomărit e proprietatea comunei politice, şi că comuna politică numai pe 3 ani a resignat a alege pe pomologi.

Adevĕrul este:

a) Grădina — scoala — de pomărit a scoalei rom. e proprietatea bisericei rom. gr. or. din S. Sebeş; şi nu a comunei politice S. Sebeş.

b) Nici când nu s'a ḑis, şi nu esistă pe lume script în care sĕ se amintească, că comuna politică a resignat numai pe 3 ani a alege pre pomologi.

Căci când s'ar fi ḑis aşa ceva, atunci biserica ev. lut. din loc ar fi fost cea dintâiu, care ar fi abḑis de cei 50 fl. v. a. decât, ca sĕ i se atace autonomia sa.

Este trist, că a fost atât de fals informat On. com. permanent, prin ce s'a sedus, de a adus o hotărîre neesecutabilă, prin carea s'a şi blamat, de oare ce biserica rom. gr. or. din S. Sebeş, în veci va privì de nulă aceea hotărîre. Fiindcă deşi în sine e vorba de un bagatel aşa ḑicând, însĕ e adânc tăietoare şi pătrunḑĕtoare în drepturile şi autonomia bisericei noastre gr. or.

Sûnt însĕ deplin convins, că dacă on. com. permanent ar fi avut cunoscinţă despre adevĕrata stare a lucrului, nu ar fi adus o astfel de hotărîre; însĕ on. acela a avut şi datorinţa, a se înforma esact, şi numai după aceea a aduce hotărîre demnă de aceea corporaţiune.

De altmintrenea eu cred, că în această cestiune va avè cuvênt şi Ven. Cons. Archidiecesan, căruia i s'a făcut arătarea de lipsă la timpul sĕu. Şi sûnt convins că Ven. acela-şi nu va concede, ca un învĕţătoriu al sĕu sĕ dea ansă a se atăca autonomia bisericei sale.

Sciu că această corespondenţă pentru cei mai mulţi, foşti presenţi în adunarea amintită, va rĕmânè necunoscută, dacă cumva On. Red. dela „Tageblatt“ din Sibiiu nu va binevoì a lua notiţe de ea.

Sûnt mulţămit însĕ şi dacă vor fi cât de puţini, ca sĕ-şi facă o altă idee despre pomologia scoalei rom. din S. Sebeş, ear nu cea avută ce le-au dat-o dl Piso şi..... cu acestea în speranţă de revedere în curênd şi mulţămindu-ţi pentru ospitalitate, rĕmân al onorat Domniei tale

cu toată stima

Zevedeiu Murĕşan,
pomologul scoalei rom.

Corespondenţă particulară a **„Românului“**

Budapesta 11/23 Decemvre 1883.

Oraşul Hodmezővásárhely a numit cetăţean de onoare pe bĕtrânul patriot maghiar Ludovic Kosuth.

Se scie însĕ că Dieta la 20 Decemvre 1879 a adus o lege, care ḑice, că aceia, cari trăesc 10 ani în străinătate fără autorisaţiunea guvernului, perd *eo ipso* drepturile cetăţeniei maghiare.

Fostul dictator dela 1848, a combătut din locul esilului sĕu necurmat prin scris aceea lege şi astăḑi din incidintele numirei sale ca concetăţean de onoare, revenind din nou asupra ei, adresează oraşului în cestiune o scrisoare prin care descrie în modul cel mai limpede situaţiunea politică internă a Ungariei. Cred a fi bine de a pune în vederea cetitorilor în următoarele pasagii:

„Comitele Sechenyi a ḑis odată, scrie d. Kosuth, că şi pe o m o r î t o r u l d e t a t ă t r e b u e sĕ-l e r t ă m, că n u c u m v a n u m ĕ r u l n o s t r u sĕ s c a ḑ ă c u u n u l, c ă c i p u ţ i n i s u n t e m ş i m u l ţ i s û n t d u ş m a n i i n o ş t r i.

„Eu, pentru a cultiva varḑă în Barracona, neavênd voia dela guvernul ungur sau dela ministrii comuni, am fost pe baza legii dat afară dintre cetăţenii maghiari; am fost despoiat de aceea calitate, care s'a născut de o dată cu mine.

„Înţeleg că dacă vre un ungur se va face supusul altui Stat sĕ peardă cetăţenia sa natală, dar nu înţeleg ce folos poate resulta pentru Statul ungur din desmoştenirea acelora, care deşi se află în străinătatte, totuşi doresc a trăì şi a murì unguri.

„Numai iubirea de patrie m'a făcut sĕ plec în călĕtorie; numai arborarea drapelului independinţei patriei, m'a făcut sĕ beau amarul păhar al esilului; dar cu fruntea senină pot afirma, că prin espatriare nu m'am făcut nedemn de numele maghiar. Toţi de pe faţa pămêntului, cari au auḑit de numele meu, mĕ sciu că sûnt ungur, mĕ cunosc ca ungur, numai legea ţĕrii mele nu. Amara mea durere m'a făcut adese, sĕ mĕ dau la o parte, când vedeam pe cineva eşindu-mi înainte ca şi când mi ar fost teamă, că e întipărit pe fruntea mea cuvêntul „Desmoscenit.“

„În procesul verbal al consiliului municipal am cetit o frasă, care ḑice că prin dobêndirea libertătii şi a egalităţi patria e pentru a duoa oară câştigată pe sama naţiunii.

„Cu multă ardoare caut eu aceea patrie, care sĕ fie a naţiunei şi cu durere n'o găsesc. Din contră, în loc de o patrie, care ar fi a naţiunii găsesc o bucată, ce este dincoace de Laita şi face parte din statul comun austro-ungar; găsesc ministrii comuni; găsesc delegaţiuni, comune austro-ungare; găsesc armata comună cu comanda în limba germână; găsesc sistem vamal comun, care asigură pe pieţele unguresci un monopol pentru industria austriacă; găsesc consuli comuni, care cântăresc interesele comerciale unguresci cu cântar austriac; în loc de bancă naţională găsesc bancă comună austro-ungară, şi mai scie Dḑeu câte or mai fi comune; căci chiar şi Bosnia e comună. A cui e această patrie devenită comună nu vreau s-o spui, dar pot spune, că numai a naţiunii nu este; a cui va fi, dacă mai remâne aşa, nu vreau sĕ fiu profet, dar îmi este teamă, că nu va fi a naţiunii, şi nici chiar naţiune nu va fi, dacă patria va mai remânè mult timp comună.

„Eu sûnt bĕtrân şi supt povara anilor ce mĕ apasă îmi tremură oasele obosite în luptele vieţei, de aceea n'o sĕ vĕd ḑiua liberării patriei mele, dar credinţa că aceea ḑi trebue sĕ vie, o port în fundul inimei, o voiu duce chiar în mormênt. Vĕ rog dar, iubiţi concetăţeni, că auḑind că am murit departe de ţeara mea, sĕ onoraţi memoria modestului meu nume scriind pe portretul meu aceste cuvinte: *Cursum consumavit, fidem servavit*“.

Ḑilele aceste a apărut „Almanachul“ Academiei maghiare pe anul 1884. Academia are 329 membri, dintre care sûnt 22 membrii de onoare, 53 membri ordinari, 156 membrii corespondenţi şi 98 membri esterni. Averea Academiei e de 1.889.797 fl. 14 cr. Anul trecut biblioteca Academiei a fost visitată de 10.204 persoane. Academia stă în relaţiuni cu 140 Academii şi societăţi sciinţifice din străinătate.

Circulă sgomotul că mai mulţi bărbaţi fruntaşi români de aici ar fi ţinut mai alaltăeri o întrunire şi ar fi otărît ca cu anul nou sĕ scoată un ḑiar cu numele „Viitorul“ pentru a împăca pe Unguri cu Români.

Scopul e nobil şi măreţ, pentru care felicit din inimă pe acei distinşi bărbaţi, dar mie mi-e teamă că nu va putè fi atins.

O scim cu toţii şi speriinţa de toate ḑilele ne arată într'una, că Ungurii s'ar împăca prea bucuros cu Românii cu condiţiune, ca Românii sĕ renunţe la naţionalitates şi autonomia patriei lor şi sĕ apere ca buni patrioţi unguri contopirea Transilvaniei cu Ungaria; cu un cuvênt, Românii sĕ primească întru toate situaţiunea creată de dualism şi sĕ se afirme în toate afacerile lor, până şi în biserică, scoală şi familie, ca făcênd un trup şi suflet cu naţiunea maghiară In schimb Ungurii vor a înlesnì Românilor învĕţarea limbei maghiare şi grabnica lor desnaţionalişare, îi vor admite ca buni patrioţi în funcţiuni şi le vor acorda cu multă ospialitate şi bună-voinţă dreptul de a se numì cetăţeni maghiari.

Dacă p r o p a g a n d a împăcăciunii s'ar face în aceste condiţiuni, pe care le au spus în tot deauna Ungurii de câte ori a fost vorba de o împăciuire între ei şi noi, atunci naţionalitatea Românilor va fi cu totul desfiinţată.

Dacă însĕ ungurii vor fi înţeles adevĕratul lor interes, care nu poate fi decât în deplină frăţietate, atunci statul ungur va fi în adevĕr un stat liber şi puternic.

In cercurile politice din capitală se vorbesce că d. Persiani, ambasadorul Rusiei la Belgrad, a chemat la sine acum de curênd, pe toţi amicii sĕi şi le-a recomandat, ca sĕ proceadă cu cea mai mare precauţiune, pentru că cabinetul din St. Petersburg are astăḑi puternice motive de a dori menţinerea păcii şi liniscei în Oriente, şi că prin urmare, speră că amicii sĕi îl vor ajuta în această stăruinţă.

„Fiind-că isvorul, de unde a venit această scire, afirmă ḑiarul „Egyetértès“ dela 20 Decemvre, nu poate fi bănuit

---

era permis a'l înstreina instruind copii de români în meseria lor.

Astăḑi spiritul timpului (duchul vremei) şi împregiurările au rupt cerbicia aceasta; cu toate acestea nu vedem pe români aplicaţi la meserii. Trebue sĕ admitem dară că nepriceperea poporului nostru şi lipsa de îndemn din partea bărbaţilor nostri, face ca poporul nostru sĕ nu înţeleagă, că fugind de meserii, dă cu piciorul unei posiţiuni asigurate şi unei stări materiale mai bune.

Până cu 10—15 ani mai înainte situaţiunea (starea) noastră în direcţia aceasta a fost cu totului tot deplorabilă (ticăloasă); de atunci încoace însĕ, dă mai multe ori şi din diferite părţi s'au luat iniţiativa (începutul) de a lucra şi pentru industria naţională.

Societăţi infiinţate cu scop de a promova meseriile între români şi de a susţinè şi spriginì învĕţăceii şi sodalii români la meserii în Sibiiu, Braşov şi Cluj funcţionează de două decenii; şi au realisat deja resultate destul de îmbucurătoare pentru mijloacele modeste, de care dispun. Un îndemn mai serios au căpĕtat aceste societăţi dela anul 1871 din partea Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, care a creat mai multe ajutoare pentru sprijinirea învĕţăceilor români la meserii, şi pentru perfecţionarea sodalilor în meseriile ce învaţă. Tot aşa a împărţit societatea „Transilvania“ din Bucuresci o sumă de stipendii din aceeaşi distincţiune., prin numitele Asociaţiuni.

Arĕtând aceste date trebue sĕ mârturisesc, că am terminat cu raportul despre cele făcute dela anul 1848 pentru promovarea meseriilor. Asociaţiunile amintite au aşeḑat câteva sute de copii la meserii; au format un numĕr aproape neînsemnat de sodali şi prea puţini măestrii români, carii respândiţi în toată ţeara sau neînbrăţişaţi de român trec în altă ţeară dispar şi nicăiri nu formează un numĕr compact, ca sĕ putem ḑice, că în oraşul acesta s'au în altă parte avem o clasă mijlocie. S'au făcut începuturi pentru oare-care progres, dară sûntem departe de aceea, ce dorim şi de aceea ce simţim că avem lipsă.

Am schiţat în puţine cuvinte şi în general starea poporului nostru, din punct de vedere material şi economic şi din cele arĕtate nu este greu a ne convinge, că este aproape deplorabil şi că dela anul 1848 încoace s'au lucrat mai mult pentru cultura minţii, spirituale a poporului nostru, eară imbunătăţirea stării lui materiale (averea) n'au avut'o în vedere. Astfeliu, că simţim acum periculul ce ne ameninţă, înţeleg miseria poporului, carel face incapabil (nevrednic) pentru luptă şi resistenţă, pe ori care teren. Spre a ne convinge mai bine despre cele ḑise, cred că este potrivit ale ilustra cu date statistice:

1. Cum stă numĕrul poporaţiunei române din Transilvania şi ce posesiune are?

2. În ce stare se află economia de vite?

3. Cât a progresat în industrie şi comerciu?

Datele ce-mi vor servì pentru demustrarea chestiunilor, ce le am pus sûnt:

a) Date statistice din anul 1881 despre numĕrul poporaţiunei comparate cu datele statistice din anul 1855.

b) Date estrase din rapoartele camerei comerciale din Braşov şi Cluj, spre a ilustra desvoltarea economică, industrială şi comercială.

c) Informaţiuni private luate dela nisce bărbaţi Români din diferite comitate din Transilvania, cari au avut bunătatea şi amabilitatea de a studia situaţiunea (starea) poporului nostru în comitatele Dumnealor.

Încep această lucrare lăsând sĕ urmeze Tabela sub A. din care se vede raportul, ce a esistat între numĕrul poporaţiunii române la anul 1855 şi 1881 şi sub B. o tabelă estrasă din Raportul camerei comerciale despre numĕrul poporaţiunei dela anul 1870 şi 1881 în comitatele aparţinĕtoare de camera comercială din Braşov:

de cea mai mică îndoeală, manifestaţiunea dlui Persiani are o importanţă capitală.

„Se ḑice însĕ, urmeaḑă ḑiarul citat, că d. Persiani a îmbrăcat declaraţiunea sa în formă diplomatică, dând amicilor sĕi sĕ înţeleagă că nu deresce ca ei sĕ înceteze de tot cu stăruin ele de până acum.

„Prin urmare, termină eslamând ḑiarul „Egyetértés“ putem fi siguri că şi de aḑi înainte vor continua agitaţiunile Rusiei în Serbia, însĕ cu mai puţin sgomot ca până acum.“

Mai nou.

Sinodul protopresbiteral electoral al Dobrei a ales Mercuri 14 Decembre cu unanimitate de voturi pre parochul Romul de Crainic de protopresbiter.

Un alegĕtor.

Varietăţi.

* Ministrul unguresc pentru apărarea ţĕrei *Gedeon Ráday* jun. a rĕposat Mercuri în Viena.

* (A patra întrunire literară) s'a ţinut ḑice „G. Trans.“ Joi în 8 Decemvre. Dl. profesor Ioan Popea, a vorbit despre greşelile mai însemnate ce se fac în crescerea copiilor. Dl conferinţiar a arătat într'un stil de tot poporal, mai multe tablouri din viaţă, unde cerescĕtorii comit mai des greşeli. N'a remas nimic neobservat de dênsul şi, de oare ce modul, cum a espus lucrurile a fost foarte atragător, şi a ajuns scopul, fiind ascultat cu toată încordarea. Douĕ momente ne au rĕmas mai întipărite în memorie şi pe aceste le vom espune cu deamĕnuntul. Micşiunescu se numea un comerciant bogat continuă conferenţiarul. Acest Micşinescu era de tot ocupat şi când venea acasă lua în mână gazetele şi se uita repede peste ele, cu deosebire la curs pentru a se informa asupra burselor şi pentru a nu scăpa din mână vre'un chilipir. Micşunescu avea mai mulţi copii, şi i se părea că este aşa de ocupat, încât nici odată nu are timp aşi petrece cu ei. Era vai de bieţii băieţi, când s'ar fi întemplat vreodată sĕ'l conturbe în lucrările lui cu deosebire când se afla cu gazeta în mână uitându-se cu o poftă şi cu un tremur nespus la cursul efectelor, era vai de bieţii băieţi, căci atunci arunca gazetele şi năpădia cu bătăi asupra lor. Calipso, socia lui Micşunescu, de asemenea cât era ḑiua era tot ocupată sau cu vr'un jurnal de modă sau chibzuind schimbările, ce are se le facă rochiilor sau pălăriilor ce le posedea, şi şi ea se năcăjia foc, când vre un copil o conturba în planurile sale sau când era silită sĕ remână acasă din causa copiilor. Ea numea vreme perdută timpul, ce 'l petrecea cu copii. Dacă se întêmpla sĕ şiaḑă Calipso la fereastră şi sĕ privească în sus şi în jos la trecĕtori, şi dacă se întêmpla că mica ei fetiţă sĕ vină la ea sĕ-i arete primele litere făcute pe tăbliţă sau primul chip desemnat pe hârtiă, atunci Calipso se năcăjea rĕu şi se rĕstea urît la fetiţă ḑicêndu-i pururea: „fugi de lângă mine ne astêmpărat o“. — Bieata fetiţă se ducea în cuină lângă Ileana, servitoarea, şi i arăta ei ce scrisese şi desemnase, nu se mai încerca a doua oară a supĕra pe mama sa. Ileana, fată din popor, spunea fetiţii fel de fel de poveşti, despre ficiori de 'mpĕraţi despre fata harnică a babei, spunea fel de fel de istorioare, şi i arăta în carte, care este epurele sprinten, lupul furios, leul mândru, hiena spurcată şi aşa mai departe. Dar numai ce-i drept fetiţa atâta iubea pe Ileana, încât plângea de câte ori remânea singură sau cu mama sa. — Un alt tablou, care ne-a remas în minte din discursul dlui Popea este acesta: Dascălul Istrat avea un singur copil şi 'l iubea ca pe ochii din cap. Când era de 2 ani şi asculta fie care cuvênt, care 'l rostea şi se simţea de tot fericit cu deosebire, când i se părea lui, că băiatul e prea deştept pentru etatea sa. Când era de 4 ani îl învĕţa fel de fel de poesii de rost şi 'l punea sĕ le reciteze la diferite ocasiuni· Toţi câţi 'l ascultau îl încărcau cu laude, 'l sărutau necurmat şi îl ţineau de cel mai descept băiat. Când era de 5 ani învĕţa franţuzesce, ear când era de 12 scia geografia şi astronomia ca unul cu multe studii. Cetea foarte mult băiatul, dar laudele cele dese, ocupaţiunea continuă, încordarea vecinică a slăbit aşa de mult spiritul lui Ermil (căci aşa se numia băiatul) încât numai ţinea minte nimic din ce cetea. În capul lui întraseră idei aşa de multe în timpul cel scurt încât nu avuseră vreme sĕ se întipărească pe deplin. Era Ermil de 14 ani şi perduse toată deşteptaţiunea sa acum se făcuse mai têmpit decât un băiat de rênd. În zădar se tânguia dascălul Istrat căci acum era prea târḑiu.“ Astfel în tablouri bine alcătuite şi frumos descrise a sulevat dl conferenţiar multe greşeli ce le comit crescĕtorii în crescerea copiilor lor. „Acestea sûnt, stim. Doamne — ḑise dl Popea — unele din greşelele cele mai însemnate, cari cercetătorul serios le întêmpină în crescerea copiilor sĕi şi cari am avut onoare a Vi le presenta cu această ocasiune. Ele şi alte asemenea lor, provin toate din esemplul rĕu, ce părinţii îl dau fiilor lor, provin din lipsa de inspecţiune sau de priveghiere şi din o procedere greşită, ce o urmează mulţi părinţi, taţi şi mame, dar mai vêrtos mamele, căci bărbaţii îşi au sfera lor de activitate mai mult în afară. În lăuntrul casei, după natura şi după sfera ei de activitate, mama este doamnă. Mama este chiemată prin urmare cu dosebire a priveghia asupru desvoltării sufletesci a copiilor sĕi fiind necontenit în atingere cu ei. Mama este chiemată a deştepta, a conduce şi a nutrì gândurile şi pornirile sufletului lor. Mama este chiemată a pune cel dintâiu temeiu, voinţii, aplecărei şi caracterului copilului, pregătindu'l, după cum ea voiesce, pentru de a se face odată cetăţan vrednic şi adevĕrat fiu al omenirei. Ea este chiemată a-i da nutremêntul cel dintâiu, de care sufletul lui are trebuinţă în lunga călĕtorie prin viaţă. Mama are a-i deschide lui porţile pămêntului şi ale ceriului, arătându-i drumul spre o viaţă ideală, de care sufletul lui este capabil. În crescerea ce mama o poate da copilului sĕu, se cuprinde talismanul, care ne face sĕ gîcim, de-i va merge copilului în viaţă bine, sau nu, de va fi pomul vieţii lui încărcat de fructe de fericire sau de nefericire.

După aceea s'au cetit 2 poesii epice, şi anume „Mihnea şi Baba“ de Bolintinean şi „Resbunarea lui Statu palmă“ de V. Alexandri. — Ear' spre încheere s'a cetit comedia lui Caragiali „Cuconul Leonida.“

Viitoarea întrunire va fi Joi 15 Decembre.

* *(Avis)* În urma disposiţiilor articulului de lege XII. din 1883 se va face la anul 1885 esposiţie în capitala Ungariei Budapesta.

Pentru uşurarea lucrărilor în interesul general s'a constituit în Sibiiu un comitet local în persoana domnului *Martin Schuster*, ca president, şi *Robert Sigerus*, ca secretariu.

De aici se dau deslușirile detaiate în ori ce afacere, ce privesce esposiţia.

Din partea noastră atragem atenţiunea publicului asupra acestei esposiţiuni, şi credem că în interesul general fie-care va lucra din resputeri în cercul sĕu de activitate avênd în vedere întărirea patriei.

* Ni se scrie din Viena: „Astăḑi în 24 Dec. st. n. a. c. s'a promovat la rangul de doctor de medicină universală la facultatea de medicină din Viena domnul Teofil Bogdan, român din Transilvania. Fie ca teoriile câştigate cu atâta trudă şi osteneală, sĕ le practiseze spre binele şi folosul omenirei cu succesul dorit.“

Felicităm din inimă pe junele Dr. şi-i poftim şi noi succes strălucit.

* (Incendiul dela Asilul Elena.) Acest incendiu a fost cu mult mai ameninţător de cât credeam. Tot catul superior a ars cu desevêrşire, împreună cu 57 muniţiuni complete de paturi. Paturile erau de fer, dar au fost turtite şi stricate de foc. Ori cine îşi va putè lesne închipui violinţa şi repeḑiciunea incendiului, când vom spune că toate saltelele au fost de paie. Tăierea comunicaţiunei focului cu bastimentul central, s'a făcut în mijlocul flacărilor, cari aveau o nălţime de duoi stênjini. Personalul asilului, cel dela fabrica de basalt, călăraşi, geniul, artilerişti şi pompierii au rivalisat prin zel şi devotament.

Momentul cel mai teribil a fost, când s'a tăiat cu topoarĕle comunicaţiunea focului cu bastimentul central. Tot acoperişul scării a fost cuprins de flacări, şi s'a surpat cu un sgomot groasnic. Dintre oficierii de pompieri s'a distins, mai cu seamă, dl sub locoteninte Mirescu.

Ceea ce a impresionat pe toţi a fost liniştea şi disciplina elevelor. Toate fetele claselor normale au fost întrebuinţate pentru scoaterea materialului din dormitoarele şi clasele învecinate.

Clădirea era asigurată, şi pagubele sûnt evaluate la 15,000 lei. Se crede că preste 15 ḑile se va face un acoperiş provisoriu. Mobilierul n'a fost asigurat: perderile sûnt aproape de 6,000 lei.

Clasele îşi au început deja de lunea trecută cursurile, şi Joi vor începe esamenile trimestrale.

Chiar Sâmbătă seara, ḑiua incendiului, dormitoarele erau stabilite în douĕ sale mari de clase, împrumutându-se dela ministerul de resbel şi Eforia spitalelor 100 de saltele.

D. Aurelian, ministrul instrucţiunei publice, a stat în tot timpul incendiului şi nu s'a retras de cât atunci, când s'a vĕḑut că ori-ce pericul este înlăturat.

Nu avem trebuinţă sĕ mai spunem că epitropul orfanelor, delegat al ministerului instrucţiunei publice, au fost cel dintâiu la postul sĕu.

Din fericire, pompierii erau adunaţi la casarma Malmaison, unde încercau noile tulumbe aduse din străinătate. Ei veniră îndată la locul incendiului. Noul material funcţioná foarte bine. „Rom.“

* (Sĕ te ferească Dumneḑeu,) ḑice un proverb popular, de durere de măsele, de fum în casă şi de muiere rea.

Cocoana Miţa Petrescu, adevĕrată teleleică de mahala, a pornit judecată corecţională în contra d-lui Petre Dragomirescu, sub cuvênt că ar fi fost bătută de acesta. Se pare că între reclamantă şi înculpat au esistat relaţiuni destul de intime în trecut, şi bătaia, de care e vorba a rupt firul acestui amor.

Tabela A.

Datele despre poporaţiunea Transilvaniei după statistica din anul 1881 publicată de dl profesor Schiel, lângă care se adauge jos cu comparaţie Nrul sufletelor din anul 1855 publicat de dl Bielz, din care se vede crescerea şi decrescerea în 25 ani.

Nr. curent	Numele comitatelor din Transilvania	Numĕrul sufletelor după limba ce vorbesc							Numĕrul sufletelor după religiunea ce profesează								
		Numĕrul sufletelor la anul 1855	Numĕrul sufletelor la anul 1881	Români	Maghiari	Germani	Feliurite naţiuni	Numĕrul copiilor cari nu pot vorbí	Greco-Orientali	Greco-Catolici	Româno-Catolici	Evangelici A. B.	Evangelici H. B.	Unitari	Israeliţi	De confesiuni diferite	Sciu ceti şi scrie
1	Nasĕud-Bistriţa	. . . .	95.016	62.048	3.540	23.113	3.260	3 056	12.554	52.571	2.644	22.129	1.027	26	2.963	43	22.844
2	Cic	. . . .	110.940	12.134	92.802	411	724	4.167	34	17.485	91.627	223	321	26	528	696	21.191
3	Făgăraş	. . . .	84.571	75.050	2.694	3.850	948	2.028	54.900	22.787	2 194	2.449	1.335	168	675	63	15.696
4	Têrnava mare	. . . .	133.464	51.632	12.026	57.398	7.155	4.243	45.853	14.909	3.800	58.920	5.999	2.219	722	32	50.677
5	Trei-Scaune	. . . .	125.277	15.448	104.607	430	355	4.439	21.338	1.962	41.468	411	54.548	5.029	486	35	37.946
6	Sibiiu	. . . .	141.627	90.802	2.991	40.723	2.497	4.619	90.553	10.853	4 630	33.721	1.110	47	586	17	48.711
7	Hunedoara	. . . .	248.464	217.414	12.278	6.968	4.166	7.638	177.725	48.381	1.883	1.799	6.568	104	1.996	8	31.467
8	Cluj	. . . .	196.307	112 627	63.005	7 667	6.587	6.421	59.110	90.265	18.016	7.380	44 525	2.083	4.782	146	32.603
9	Têrnava mică	. . . .	92.214	44.372	21.604	16.976	5.993	3.329	16.627	33.520	3.999	16.794	15 701	3.968	1.246	358	17.505
10	Braşiov	. . . .	83.929	29.350	23.948	26.579	1.074	3.078	31.206	356	8 541	39.407	3.228	466	697	46	39.857
11	Murĕş-Turda	. . . .	158.999	53.950	86.497	6.274	6.658	5 920	24.151	35.636	9 450	5 592	64 512	6.451	2 999	198	37.567
12	Solnoc-Dobâca	. . . .	193.677	146.135	31.558	4.604	5.465	5.914	31.549	119 154	7.523	1.774	24.303	122	7 589	1.663	17.659
13	Turda-Arieş	. . . .	137.031	96.809	30.472	426	4.637	4.687	47.050	56.169	4.390	184	18.781	8.991	1 355	111	17.276
14	Odorheiu	. . . .	105.520	3.099	94.311	2.322	1.910	3.878	4.121	2.010	35.050	2.747	36.533	24 451	481	27	31.036
15	Alba de jos	. . . .	178.021	135.430	25.818	6 972	3.667	6.125	76.125	66.714	8.551	5.961	16 834	977	2 805	73	21.728
	Suma sufletelor din anul 1881	2,084.048	2,084.048	1,146.611	608.151	204 713	55.034	69.538	662.936	572.772	263.816	119.551	296 395	55 068	29.993	3.517	443.663
	Suma sufletelor din anul 1855 cu asemĕnare	2,276.063	—	1,227.276	536.011	194.482	Aici nu se pot face comparaţiune		639.017	648.410	219 721	198.851	295.790	46.016	15.573	—	—
	A scăḑut Nrul sufletelor în 25 ani	192.045	şi anume Români au scăḑut	180.665	72 141	10.221	Armeni . . 7.080 Slavi . . . 3.743 Alte naţiuni 78 933		5.981	75.638	—	—	—	—	—	—	—

Ori-cum ar fi, cu toată stăruința judecătorului, cocoana Mița n'a voit să consimță la împăcăciune.

— Nu pociu să mă împac, domnule judecător! a strigat dînsa. Mă doare la ficați! Nu mă ertă Dumnedeu, să mă împac, căci aici este a treia clausă penală!

Cu ocasiunea ascultărei martorilor, magistratul, întrebând pe o martoră, dacă știe unde șeade înculpatul, reclamanta s'a grăbit să răspundă în locu'i:

— Unde a 'nțărcat dracul copii!

Judecătorul, cu severitate: Doamnă, aceste expresiuni nu sûnt parlamentare. Aduce-ți-vă aminte că sûnteți în sanctuarul justiției...

(Cocoana Mița răspunde printr'un murmur înăbușit).

Judecătorul, continuând: Ori-ce reflecsiuni și orice observațiuni să le faceți *in petto*.

Advocatul inculpatului: Domnule judecător, vă rog să întrebați pe martor cam de ce temperament este reclamanta?

Cocoana Mița: Oiu fi nebună, nu e așa?

— Domnule judecător, d. Dragomirescu șade jos.

Judecătorul, către inculpat. Vă rog să stați în picioare, fiind că reclamanta protestează.

Advocatul repetă întrebarea.

Martora: De! ce să dic; e cam iute.

Cocoana Mița: Dar d. Petre?

Martora: Și d-lui e cam iute. Amêndoi sûnteți iuți.

Martora Paulina face următoarea depunere:

— Matam Betresc cerut hirtiile de la tomnu Tracmirescu. Tomnu Tracmirescu spus la matam Betresc: „Ești nebună.“ Tomnu Tracmirescu dat briciu la matam Betresc și lovit cu baston în pelari. Io nu ști alt nimic.

Advocatul: Auzit'a martorul, dacă M-me Petrescu a mai mâncat vre o bătae de la cine-va?

Martora: Audit patut parpat șlușnic pe timneaei.

După ce, cu multă greutate, reclamanta se decide să 'și formuleze pretențiunile sale civile, judecătorul dă cuvênt apărărei.

Advocatul: Domnule judecător! sûnt în viața omenească momente, în care omul chiar cel mai pacinic...

Reclamanta: Asta e povestea vorbei!

Judecătorul: Mă rog cocoană, nu întrerupeți.

Advocatul continuând: Așa dară au fost momente, domnule judecător, după cum vă diceam, când cocoana Mița a avut afecțiune pentru clientul meu. Temperamentul său însă ajungênd la grad superlativ clientul meu a căutat să scuture jugul, cu care'l apăsa onorabila parte adversă.

Reclamanta: Aci o nemerișì!

Advocatul: Și ca să vedeți, până unde a mers cutezanța onorabilei părți adverse către clientul meu, ați văzut că adineaori, la bara justiției a reclamat în contra jandarmului, care a vrut s'o facă să tacă; pe fie care di se ceartă cu oamenii pe pod, cu vecinii, cu mahalaua întreagă...

Reclamanta: necăjită. Asemenea minciuni nu sufer, domnule judecător, de la domnu ăsta pe care nu'l cunosc. Audi acolo că m'am certat cu mahalaua! Da ce ești d-ta ipistat?

Judecătorul: Vă rog să nu mai întrerupeți.

Advocatul, continuând; cu aprindere; Sângele cel mai liniștit să'l fi avut clientul meu în vinele sale și trebuia să se revolte la un asemenea temperament în grad superlativ ca acela al onorabilei părți!

Reclamanta: Poftim!

Judecătoria a condemnat pe d. Dragomirescu la 10 lei amendă.

Cocoana Mița a eșit furioasă din sală strigând că are să facă apel și recurs la casație. „Dreptul“

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O broșură cu titlul „Baserica română.“

(Urmare.)

Aici cu oare-care avênt dise Șaguna: Fie-care are drept să remână la convingerea sa; dară atunci trebue să se ferească, ca să nu cadă spre greutate altora cu părerile sale mai cu seamă, când e vorba de convingeri religioase. Eu și întreaga mea eparchie remânem la religiunea, în care ne am născut și cu care nu voim să supărăm pe nimenea, căci noi sûntem credincioși supuși ai împăratului, stimăm și prețuim toate confesiunile și pre toți creștinii și nu avem o dorință mai ferbinte, decât ca și regimul să proceadă față de biserica noastră egal, cum procede față de alte confesiuni, pentru că toți, deși ne deosebim prin numirea religiunilor, totuși sûntem egali față de creștinismul universal etc. etc. etc.

Dl protopop Marcu doresce o biserică propriă română! În faptele apostolilor cetim: „pentru că trecênd și privind (apostolul Pavel!) închinăciunile Voastre (ale atenienilor!) am aflat și un jertfelnic întru care era scris: necunoscutului Dumnedeu.“ Pre care dar necunoscêndu'l voi, îl cinstiți, pre acesta eu îl vestesc vouă,“ (cap. XVII v. 23.) apoi: „să caute pre Domnul, că doară l'ar simți pre el și l'ar afla măcar că nu este departe de fie-care din noi, căci întru dînsul viem și ne mișcăm și sûntem,precum și oare-care din poeții vostri a dis: că al lui și neam sûntem.“ (Același cap v. 27 și 28.)

Cu aceste cuvinte respundem și noi dlui Marcu: avem biserică națională, Românii ortodocși viem, ne mișcăm și sûntem în ea, întocma după idealul unor poeți bisericesci ca dl Marcu!

Biserica ortodocsă a Răsăritului după caracterul ei liberal permite fie-cărei națiuni limba sa propriă în biserică, desvoltarea ei pe basa națională până la anumite margini, cari le determină unitatea și universalitatea ei, și întreagă biserica orientului se radimă astădi pe basă națională. Biserica orientului nu stă, cum dice greșit domnul Marcu, din biserica grecească, ci ea constă din biserică românească, rusească, sêrbească, bulgărească, grecească etc. etc.

Nu aceeași putem dice de biserica Romei; ea eschide acest frumos principiu național. Dar dacă dl Marcu, ca și alții ca dsa află un lucru așa de mare, încât să facă un argument pentru biserica sa în aceea, că Șincai, Petru Maior — ca educați la Roma — au dat un impuls nou deșteptării naționale, apoi cu mai mult drept am putè susținè de biserica ortodocsă română, că ea a conservat romanitatea, până când au venit la rênd Șincai, Petru Maior etc. — Ce au făcut acești bărbați pentru români este un accidens care l'au făcut ca români nu ca uniți. Ei tot așa puteau să nu facă ce au făcut, căci legătura lor cu Roma nu le-a impus a face binele, ce l'au făcut ei pentru români. Un român ortodocs cu bune simțăminte și învățat tot aceeași ar fi făcut, ce a facut Șincai, dacă avea ocasiune a străbate în archivele din Roma.

Domnul Marcu ignorând starea faptică a bisericei Române ostodocse — folosindu-se de unele desbateri polemice, ce au decurs în camera României cu privire la nejustele pretensiuni ale patriarchului din Constantinopol — presentă în scrierea sa biserica națională din regatul României ca dependentă de biserica grecească și de patriarchul din Constantinopol, deși nici o dependență nu esistă — afară de cea spirituală, care trebue să esiste între toate bisericile creștine. Acest argument seamănă cu o altă faimă plină de ignoranță sau maliție, după care unii susțin, că capul bisericei orientale e țarul Rusiei! doară nu va crede și domnul Marcu așa ceva — mai ales după ce ne-a îndesat atât de afund în cojocul grecesc! — După alții eară noi românii ortodocși sûntem periculoși, căci stăm în legături religioase cu Rușii avênd același călindariu! Altă dată, că românii ortodocși sub scutul religiunii și a constituțiunei lor bisericesci hrănesc idei naționale; adecă toți insinuă românilor ortodocși ce le place și convine scopurilor lor neprietenesci!

Dl Marcu pe lângă aceea, că nu este original și nu ne-au spus nimic nou în broșura sa, nu poate face nici pretensiunea la scientificitate în broșura sa! Noi așa ținem, că nisce aserțiuni nelogice, băsate pe sucirea adevărurilor istorice și nesce frase, cari la aparință sună a ceva, eară în fond sûnt nesce ademeniri tendențioase, — nu pot face pretensiunea la scientificitate. Biserica ortodocsă română din Ungaria și Transilvania prin instituțiunile sale liberale a luat de un timp încoace un avênt admirabil, și progresul ei e necontestabil. Biserica ortodocsă din regatul României e în stadiul regulării și a unui progres însemnat. Aici ca și în România biserica este per eminentiam națională, și dacă va fi să vină vre-o nenorocire peste biserica ortodocsă română din Ungaria și Transilvania din partea factorilor din afară — fie sigur și domnul pro topop Marcu, că aceea va urma tocmai din causă, că ea poartă în sine sîmburele cel sănătos al unei biserici naționale, pre când biserica română unită în tocmai ca odinioară reformațiunea este o punte de trecere în castre streine.

Nu m'am atins într'u nimic de religiunea domnului protopop Marcu, nu o am luat la critică, deșiași avea unele de dis în privința ei, cu atât mai puțin mi-ar putè permite bunul tact și simț, ca să devin atât de personal, încât să arunc în fața cuiva că e „rosine“ a se ținè de una sau altă confesiune creștină. Ce se poate pretinde și dela domnul Marcu este aceea, ca să permită fiecăruia — și românilor ortodocși de aici și celor din România — a trăi liniscit și mai de parte în religiunea lor strămoșească, să permită fiecărui creștin „a se fericì după tasonul său“. Aceasta o pretinde spiritul liberal de astădi și toleranța religioasă, care nu mai pune pe rug spre ardere pe aceia, cari au alte vederi religioase. Domnul protopop Marcu, când întonează cu atât aplomb coarda intereselor de romanitate provenitoare din o legătură religioasă a tuturor Românilor cu Roma, uită ca preot, că voind a fericì pre Români cu ideia sa pe acest pământ, i-ar răpì prin realisarea ideei sale atât de fericirea pământească, cât și de cea cerească. I-ar răpì de fericirea pământească pentru aceea, căci s'ar sguduì și clătina consciințele bune ale Românilor ortodocși prin aceea a fi părăsit religiunea strămoșească, a fi rupt cu trecutul și tradițiunile și istoria trecutului, în care ei au lăsat urme neperitoare, și a fi întrat într'o legătură nedeterminată cu Roma, precum ni-o propune domnul Marcu în aceeași legătură — *ut figura docet* — în care se află biserica unită profesată de Dsa. Ne ar răpì și fericirea eternă, la care aspirăm cu toții a o afla în ceriu după mormênt prin aceea, că umblând după lucruri efemere, propuse de dl Marcu, — am face din religiune un lucru de speculă, degrădându-o la un mijloc spre scopuri trecătoare — numească-se ele și naționale. Astfel de idei sûnt de condemnat atât din punct de vedere religios, cât și moral. Ele duc la materialism și indiferentism, cari sûnt identice cu demoralisațiunea. (Va urma).

Loterie.

Joi 27 Decemvre 1883.

Sibiiu:	14	68	59	66	39

Bursa de Viena și Pesta.

Din 27 Decemvre n. 1883.

	Viena	*B-pesta*
Renta de aur ung. de 6%	120.65	120.60
Galbin	5.72	5.70
Napoleon	9.60½	9.59
Londra (pe polița de trei luni)	121.05	121.—

Nr. 280 [629] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de capelan, în parochia de clasa a III-a la Sâmbăta superioară apuseană, lângă bătrânul și bolnăviciosul paroch Ioan Mărdan se escrie concurs, întru înțelesul ordinului consistorial din 18 Octomvre Nr. 3581 B. a. c. cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu această stațiune capelanală sûnt jumătate din venitele stolare parochiale de peste an.

Doritorii de a se aplica la această stațiune, au să-și subștearnă suplicele instruite cu documentele prescrise de legile în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul mai sus indicat.

Făgăraș, 30 Noemvre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or în conțelegere cu comitetul parochial.

Nr. 418. [628] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante, de clasa a III-a Bodogaia inferioară cu filiile Fiatfalău și Uisechel, protopresbiteratul gr. or. al Sighișoarei, se escrie concurs pe basa ordinațiunei Preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 4 August a. c. Nr. 2350 B. cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială, cu grădină de legumi și pomet, pentru îndeplinirea edificatelor economice, cari lipsesc în present, s'a făcut disposițiunile necesare.

2. Folosirea a cinci dărabe de pământ, din cari unul fênaț, celelalte patru de arat cu un venit anual de 65 fl.

3. Dela 12 familii câte o claiă de grâu, claia de 30 snopi computate în bani 37 fl.

4. Dela 41 familii socotiți și văduvii și văduvele, 164 ferdele cucuruz nesfârmat măsura vechie, cari dau un venit anual de 74 fl.

5. Folosirea cimiteriului cu un venit anual de 5 fl.

6. Dela 25 familii prestarea de ajutoriu, drept clacă la lucru, amăsurat stărei parochienilor cu carul sau cu palma, care dă un venit anual de 20 fl.

7. Venitele stolari, preste tot computate aduc un venit anual de 30 fl.

Doritorii de a ocupa această parochiă au de a-și așterne petițiunile instruite conform disposițiunilor Statutului organic și a Regulamentului congresual, la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat. Concurenții, cari vor posede cunoscința limbei maghiare, vor fi preferiți.

Sighișoara, 10 Novembre 1883.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoarei.

În conțelegere cu comitetul parochial concerninte.

Demetriu Moldovan m. p.,
adm. ppresb.

Redactor provisoriu: Mateiu Voileanu. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.